נידון מחצה על מחצה אבניו עציו ועפרו

מממאין כשרץ שנאמר ישקץ תשקצנו ר"ע

אומר כנדה שנאמר יתורם כמו דוה צא

תאמר לו יימה נדה מממאה במשא אף

עבודת כוכבים מטמאה במשא: גמ' יוהא

קא מרווח לעבודת כוכבים א"ר חנינא מסורא

דעבד ליה בית הכסא והא בעי צניעותא

דעבד ליה בית הכסא דלילה והא אמר מר

שנפנה בלילה במקום שנפנה בלילה במקום שנפנה

ביום ואע"ג דאוקימנא יבכדרך מיהו צניעותא

בעי למעבר דעבר ליה לתינוקות א"נ ידגדיר ליה בהיומי וחינגי: כותני' שלשה בתים

הן יבית שבנאו מתחלה לעבודת כוכבים הרי זה

אסור הסיידו סוכיידו לעבודת כוכבים וחידש

נוטל מה שחידש יהכנים לתוכה עבודת כוכבים והוציאה הרי זה מותר: גַּמֹ׳ "אמר

רב יהמשתחוה לבית אסרו אלמא קסבר

תלוש ולבסוף חברו כתלוש דמי והאנז

בנאו תנן בנאו "אע"פ שלא השתחוה לו

השתחוה אע"פ שלא בנאו א"ה (6) הני שלשה

ארבעה הוו כיון דלענין ביטול © בנה והשתחוה חד קא חשיב ליה: כותני' שלש

אבנים הן "אבן שחצבה מתחלה לבימום

חרי זו אסורה 'סיידה וכיידה לשם עבודת

כוכבים פנוטל מה שסייד וכייד ומותרת

יהעמיד עליה עבודת כוכבים וסילקה הרי

זו מותרת: **גבו'** א"ר אמי והוא שסייד וכייד

בגופה של אבן והא דומיא דבית תנן ובית

לאו בגופיה הוא ומיתסר בית נמי איכא

ביני אורבי מי לא עסקינן דשייע והדר

שייעיה אלא כי אתמר דרבי אמי לענין

בימול אתמר לואע"ג דסייד וכייד בגופה

של אבן כי נמל מה שחידש שפיר דמי

דמהו דתימא כיון שסייד וכייד בגופה

של אבן כאבן שחצבה מתחלה לעבודת

כוכבים דמיא

ותיתסר כולה קמ"ל:

סב., ד) ובמשניות

ובפי' הרב ובתוי"ט ע"ש אי וכפי הלצ וכנוף על שלף וכיירה וכן איחא בערוך ערך כייר], ה) [מעילה כ. חולין

טו.], ו) [ויקרא טו],

נס"א: משומד, ה) [דיקונ שון, נס"א: משומד, ה) [שנטל. רש"ש], ע) בס"א: הבימוס

עלמו כעבודה זרה. י) ווע"ע

תוס' שבת פב: ד"ה אבניו],

כ) זה הדבור וגם דבור

שאח"ו שייך לדף מח.,

תורה אור השלם

1. וְלֹא תַבִּיא תוֹעֵבָה אֵל

בֵּיתֶרְ וְהָיִיתְ חַרֶם כְּמֹהוּ שַׁקֵץ הְשַׁקְצָנוּ וְתַעֵב תְתַעֲבֶנוּ כִּי חַרֶם הוּא:

2. וְטִמֵּאתֶם אֶת צְפּוּי פָּסִילֵי כַסְפֶּרְ וְאֶת אֲפָּדַת פָסִילֵי כַסְפֶּרְ וְאֶת אֲפָּדַת

מַשַּׁכַת זְהָבֶּךְ תִּזְרֵם כְּמוֹ דְוָה צֵא תֹאמֵר לוֹ:

גליון הש"ם

דררים ז כו

ישעיהו ל כב

ע א מיי׳ פ״ו מהל׳ אבות עא ב מיי׳ פ״ה מהלי דעות הלי ו טוש״ע לעות הכל דעום ע א"ח סיי ג סעיי יב: עב ג מיי׳ פ״ח מהלי עבודת כוכבים הלכ׳ ה סמג לאוין מה טוש"ע י״ד סי׳ קמג סעיף ה: עג דה וזח מי׳ שם הלכה ד סמג שם וש"ע י"ד סי׳ קמה ס"ג: עד ט י מיי׳ שם טוש״ע ער בי נויי עם קום עם סעיי ד: עה כ מייי שם הלי :טוש"ע שם סעי ה :טוש"ע שם סעי" ד

> הגהות מהר"י לנדא

לברא א] תום' ד"ה והוא שסייד וכו', נ"ב ע" בתשובת רמ"א סי' קיד פירוש על דברי מוס' האלו:

מוסף רש"י מחצה על מחצה. המחלה שלו נחשבת בארבע אמות של כניסה. לפי מתות של כניסים, נפי שחייבוהו חכמים להרחיקו משלו ארבע אמות וליכנס כולו נתוך שלו (שם). מטמאה במשא. אדס הנושחה (שם פב.). במקום שנפנה ביום. מתרחק מבני אדם בלילה כביו (ברכות סב.). המשתחוה לבית. שלו. אבל של חבירו לבית. שנו, טכי של ה.... אינו יכול לאסור (חולין מד). אסרו. דאע"ג דמחובר לקרקע הוא, לענין עבודת כוכבים כתלוש דמי, דאי אמרת כמחובר דמי לא אסריה, דהכי גמרינו ולעיל נוסרים, דהבי גנוניתן (נעינ מה.) אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם, ואי אמרת כמחובר דמי לא נאסר דהוי דומיא דהר (מעילה כ.)

רבינו חננאל

לתוך שלו ובונה: ומקשינן והא קא שביק רווחא לעבודת כוכבים ופרקינן . שהניחו מופנה בית הכסא שלא להרויח לעבודת כוכבים: והא בעי צניעותא. ופרקינן דעביד ליה בית הכסא דתינוקות גדול אע"ג דהא דתניא איזהו צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום ואוקימנא כדרך ביום שופוה ריוח רצויטוח שנפנה ביום בצניעות מכוסה כך נפנה בלילה בצניעות ל) אם היה בצניעות הכוחל שלו ושל עכודה כוכבים ידין מחצה למחצה אבניו עציו ועפרו מטמאין כשרץ ר' עקיבא מטמאין כשרץ ר' עקיבא אומר מטמא אפילו במשא כנדה כר': מתני' שלשה בתים הן בית שבנאו מתחלה לעבודת כוכבים הרי זה אסור כולו לעולם. אכל אם כנאו לשום כית לשם עבודת כוכבים נוטל הסיוד והכיור שחידש והבית מותר. לא סייד ולא כייר ולא חידש אלא הכניס עבודת כוכבים לתוכו והוציאה הבית מותר. ובא רב והוסיף לשום עבודת כוכבים אלא השתחוה לבית אסרו. והא ולא תני ד' משום דלענין . ביטול בנה והשתחוה חד בוא ולא מבטיל אלא בנתיצה לפיכך חשיב להו

אבנין ועציו ועפרו מממאין כשרץ. ואפי׳ למ״ד (לעיל מא:) אין עובדין לשברים הב"ע כגון שהיתה עבודת כוכבים של ישראל או של עובד כוכבים והשתחוה לה ישראל ובירושלמי מוקי כגון שהשתחוה לכל אבן ואבן וכן פ״ה י: בית שבנאו מתחלה לעבודת

בובבים. פרש"י שתחילת בניינו לעבודת כוכבים והיו עובדין את הבית עלמו וכן בסמוך גבי אבן שחלבה מתחלה לבימום (ד) מקום מושב של עבודת כוכבים ועובדים את הבימוס כעבודת כוכבים עלמה ויפה כוון בזה דודאי ל"ל שהבית והאבן נעשו ליעבד דאי להיות משמשי עבודת כוכבים הא אמרינו (לעיל יט:) משמשי עבודת כוכבים אינן אסורים עד שיעבדו ואילו בגמרא קאמר גבי בית בנה אע"פ שלא השתחוה וגבי אבן נמי מדקתני חלבה מתחלה משמע דלא עבד (ה) בה כבר דאי עבד בה ל"ל חליבה מתחלה לכך °הא גבי תפילין (ברכות דף כג:) אמרינן לר ביה ולא אזמניה וכן זו נמי לא ליבעי חליבה מתחלה אי עבד בה מיהו מתוך לשונו משמע שהבית והאבן נעשו להניח עבודת כוכבים ואגב עבודת כוכבים עובדים הבית והאבן וק"ק דגבי אשירה בסמוך אין לפרש כן שיהא נטוע לשום תחתיו עבודת כוכבים ואגב עבודת כוכבים עובדין [את] האילן דהא אמרינן בגמרא ⁽¹⁾ רישא ד"ה ואילו ר״ש אומר הואיל ולנורה הם עובדין נתיר להם את האילן ולא קאמר דאגב עבודת כוכבים עובדין את האילן לכן נראה לפרש בכל שלשתן שבנה וחלב ונטע להיות עבודת כוכבים עלמה והא דנקט גבי אבן לבימוס אע"ג דסתם בימום רגילות הוא להיות משמש עבודת כוכבים כמו בימום של מלכים מ"מ נקט בימוס שלא היתה חשובה בעיניהם לעבדה אלא אותם שדותה לביתום לפי שביתה

נותנין עליה עבודת כוכבים: אבן שחצבה מתחלה. ה״ה דהוה מלי למנקט זקפה להשתחוות לה כדא"ר יהודה (לעיל דף מו.) גבי לבנה ונ"ל דלא דמי דהא דא"ר יהודה

דזקיפתה אוסרתה היינו בהשתחוה לה

עובד כוכבים דאמר שליחותיה דישראל עביד כיון דגלי דעתיה דלעבודת כוכבים נתכוין אבל הכא בחליבה לבד נאסרה משום דהוי מעשה חשוב וה"ל אמר בגמרא בנה אע"פ שלא השתחוה וה"נ נימא חלבה אע"פ שלא השתחוה °ומיהו לפי מה שפ"ה בגמרא דמתני׳ אתיא כמ״ד אסורה מיד ודאי הוי רבותא טפי בוקפה אע״ג דלא חלבה דמתסר אליביה כדמשמע לעיל אלא נקט חלבה כמו בבית בנאו ובאילן נטעו כו': י בדער ופסלו לעבודת בוכבים. פ"ה לעבוד בגידולין שיגדלו מעתה ושאינו עושה עבודת כוכבים רק החידוש ויפה כוון שאם נתכוין העובד כוכבים לעקרו לעשותו לעבודת כוכבים ודאי הכל אסור אע"פ שאילן מחובר כיון שעשה מעשה בגוף האילן °דומיא דעפר דחפר בה בורות שיחין ומערות שנאסר גם שאר הקרקע לפי שעשה בה מעשה: ה"ג העמיד תחתיו עבודת כוכבים (י) ובמלה הרי זו מותרת. ואע"ג דכי לא בטלה נמי לא הוי משמשין דהא אליבא דרבנן קא מוקמינא לה בגמ׳ דאמרינן אילן שנטעו ולבסוף עבדו מותר והכא מסתמא לא נטע מתחלה לכך מדלא מפרש עלה שנטעו מתחלה לכך מ"מ כל זמן שלא בטלה איסורא דרבנן איכא שבשעה שעבודת כוכבים נראית תחתיה נראה כאילו נטועה מתחילה לכך: רהאבן בגה תגן. הוה מצי למימר וליטעמיך בימוס דתלוש הוא נמי תנא חלבה אלא חלבה וה"ה השתחוה וה"ל בנה וה"ה השתחוה: א" חבי ג' ארבעה הוו. גבי בימוס נמי איכא למיפרך הכי דהא השתחוה לבימוס אסור ובחד שינויא מתרלי: הרוא א שבייד ובייד בגופה של אבן. °אור"י כי (ח) לאו דוקא נוטל מה שחידש ותו לא דא"כ אפילו לא סייד בגופה של אבן נמי נוטל מה שחידש אלא נוקב כל האבן מעבר לעבר כנגד החידוש ונוטל:

בחד: שלש אבנים הן אבן שחצבה מתחלה לבימוס פי׳ בימוס במה. והיא מצבה של אבן אחת הרי זו אסורה לעולם סיידה וכיירה בגופה של אבן וחידש נוטל מה שחידש והאבן מותרת. העמיד עליה עבודת כוכבים

אסירא ור' אמי אביטול קאי וה"ק אפי' סייד בגופיה סגי לה בהא ביטולא דמתני' ולא בעי ביטול דעובד כוכבים: **וחיחסר כולה.** וחיבעי עובד כוכבים לבטלה או אם היתה של ישראל תאסר עולמית קמ"ל דלא חייל שם עבודת כוכבים אלא אחידוש:

נידון מחלה על מחלה. אותו חלק של עבודת כוכבים אינו עולה לו בכניסת ד' אמות אבל חלקו עולה לו שאם היה עביו שתי אמות מונה האמה שלו וכונס עוד ג' אמות לתוך שלו: אבניו ועליו ועפרו. של אותו כותל מטמאין כשרץ אפילו חלקו לפי שאין ברירה.

שרן אין מטמא במשא: שקן. לשון שרן: נדה מטמאה במשא. דכתיביי וכל הנוגע בכל כלי אשר תשב עליו אלמא טמיתיה לכלי אשר (ני נשא אותה ואע"פ שלא נגעה שאפילו היו עשרה כלים זה על זה כולן בכלל אשר תשב עליו הן: תורם כמו דוה. בעבודת כוכבים מישתעי: גב*ו' דעביד* ליה בהכ"ם. שנפנה שם: והא בעי לניעותה. ואנן תנן דאסור לבנות כותל להפסיק בינו ובין עבודת כוכבים לפי שבונהו לעבודת כוכבים: במקום שנפנה ביום. שלריך לניעות ואע"ג לשנינו בפ' הרואה (ברכות סב.) לא תימא במקום שיהא לריך להתרחק בלילה כביום אלא אימא כדרך שנפנה ביום שיהא נפרע מיושב וכשיעור שנתנו חכמים טפח וטפחיים מ"מ ש"מ דבעינן נמי בלילה לניעות והכא ליכא לניעות דחזו ליה בני עבודת כוכבים: היומי והינגי. קולים וברקנים: בותבר' שלשה בחים הן. לענין ביטול עבודת כוכבים: בית. שתחלת בניינו לעבודת כוכבים והיו עובדין את הבית עלמו: הרי זה אסור. דכל הבית הוי עבודת כוכבים ואם העובד כוכבים בנאו אסור עד שיבטלנו שיתוך ממנו קלת ואם של ישראל הוא אסור עולמית אבניו עליו ועפרו: סיידו וכיידו לעבודת כוכבים. שהיה בית בנוי לדירת אדם והקלהו לעבודת כוכבים וטחו בסיד ועשה בו ליורין לעבודת כוכבים: נוטל מה שחידש. אם בא ישראל לבטלו נוטל מה שחידש ומותר הבית ואע"פ שלא ביטלו עובד כוכבים או אפילו היתה של ישראל מומרי שאין עבודת כוכבים שלו בטילה הכא בטיל שאין נאסר אלא חידוש וההוא חידוש שבטלחי אחור בהנאה לעולם ובגמרא מוקי לה כגון שלא נעבד הבית מעולם אבל אם השתחוה לה עובד כוכבים אחרי כן

נאסר כל הבית ובעי עובד כוכבים מתני לבטלו ואם השתחוה לה ישראל אסורה עולמית: הכנים לחוכו עבודת כוכבים. ואת הבית עלמו לא נתכוין לעבוד ולא הקלהו לתשמיש עבודת כוכבים אלא לפי שעה הכנים לתוכו עבודת כוכבים: גב" מלוש ולבסוף הברו. אבני בית תלושין ובנאן וחברן בקרקע: אע"פ שלא השתחוה. וקסבר תנא דידן עבודת כוכבים אסורה מיד ואע"פ שלא נעבדה: לענין ביטול בנה והשחחוה חד חשיב ליה. דבין בנה בין השתחוה כולו אסור אם של עובד כוכבים היא לריך עובד כוכבים לבטלו ואם של ישראל היא אין לה בטילה עולמית: בותבר' שנש אבנים הן. לענין ביטול עבודת כוכבים: אבן שחלבה. מן ההר: מתחלה לבימום. מקום מושב עבודת כוכבים שמושיב הללם עליה ועובדין את הבימוס כעבודת כוכבים עלמוש: הרי זו אסורה. ואפי׳ לא העמיד עליה ואם עובד כוכבים חלבה לריך עובד כוכבים לבטלה ולחסר ממנה מעט עד שתפגום ואם ישראל חלבה לעבוד עליה עבודת כוכבים אסורה עולמית: סיידה וכיידה לעבודת כוכבים. והיא היתה חלובה ועומדת: נוטל. ישראל מה שחידש העובד כוכבים וזורה לרוח והאבן מותרת שלא נעשה עבודת כוכבים אלא החידוש: העמיד עליה עבודת כוכבים. לפי שעה ולא הקלה את האבן לבימוס וסילקה הרי זו מותרת ואין לריכה ביטול: גבו׳ והוא שסייד וכייד בגופה של אכן. שחקק בה לורה בברזל אבל סייד וכייד עליה ע"י טיח מותרת בלא ביטול הואיל ולא עבדה עובד כוכבים: והא בים. סיוד וכיוד שלה אינה נעשה ע"י חקיקה אלא טח על הכותל: ביני אורבי. בין לבינה ללבינה מכניסו והוה ליה בגופה: מי לא עסקינן. כלומר מתניתין סייד וכייד סתמא קתני ומי לא משתמע נמי דאי הוה בית שיע מתחלה קודם איסור והדר האי ושייעיה לשם עבודת כוכבים וקתני נוטל דלא סגי בלא נטילת חידוש: לענין ביטול אהמר. ולא לענין תחלת איסור למימרא דלא ניתסר אלא אם כן סייד בגופיה אלא ודאי בלא גופיה נמי

מתני' נומל מה שמיי בסדר המשנה במשניות כקור התוכנה במוסדות הגירסה וחידש נוטל מה שחידש: תום' ד"ה בית וכו' הא גבי תפילין. לה דעתי למאי צריכים לראיה וו הא להדיא מפורש הכא השתחוה אע"פ שלא בנאה אסור. הרי דהשתחואה לחוד אוסר ול״ע: ד״ה אבן ובו' ומיהו לפי מה שפ"ה. נכחה כחילו היה אפשר לנטות מדברי רש"י ולומר דמתני' ס"ל דטד שחטבד וח"ח חטשה משוב דבנין אוסר מיד אבל חשוב דבנין אוסר מיד אבל וקיפה לא. אבל חמוה לי הא לעיל דף יט ע"ב איתא הניחא למ"ד וכו' ושל עובד כוכבים עד שתעבד. הרי דהתם מיירי בבנה כיפה ואפ״ה למ״ד משתעבד לא מסר ע"י הבנין לחוד וא"כ ליטות מדברי רש"י: לי לילו הדעו וכו' דומיא ד"ה גדעו וכו' דומיא דעפר דחפר. לקמן דף גד ע"נ: ד"ה והוא שמייד אור"י. עיין תשו׳ הרמ"א סי׳ קי"ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי הכי שלשה כל"ל ותיבת הני נמחק: (ב) שם דלענין ביטול תגן בנה: (ג) רש"י ד"ה נדה וכר לכלי אשר נשא. נ"ב דכתיב וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא עד הערב והנושא אותם וגו׳ אף הוב במשמע אותם טוף יהוב במשמע מומט עכ"ל רש"י ול"ע: (ד) תום' ד"ה בית וכו' מתחילה לבימום פירש כבר דאי עבד לה למה: נו) בא"ד דהא אמריגן בגמ' שתים דנרי הכל בגמ' שתים דנרי הכל כל"ל ותיבת רישה נמחק: (1) ד"ה ה"ג העמיד תחתיה עצודת כוכנים ינטלה הרי זו מותרת ואט"ג דכי לא גטלה נמי וכו׳ כל זמן שלא גטלה איסורא: (ח) ד"ה והוא כו׳ אומר ר״י כי לפי זה לאו דוקא: